

גליון

אהלך באמיתך

דברי תורה

שיעורים

שיחות

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ט

חודש כסלו תשפ"ד לפ"ק

מסן הוצאת ספרי

משימות ב"ק מן אדמו"ר שליט"א

גליון אהלך באמתך

גליון ט' - חודש כסליו תשפ"ד

יצא לאור ע"י

מכון הוצאת ספרי אלעסק

כל הזכויות שמורות

Copyright 2023 ©

להשיג

בבית מדרשינו קהל לב שמח אלעסק

203 Ave. F Brooklyn NY 11218

גם אפשר לשלוח בקשה ל:

dtalesk@gmail.com

להערות והארות או ליטול חלק בהוצאות הגליון

אפשר לפנות להמכון

347-450-8173

- תוכן הגליון -

| גליון ט' - חודש כסליו תשפ"ד |

שיעורים בספר חובת הלבבות, שער הכטחון

לשון החובת הלבבות.....ב

לשיעור י"ז - י"ח

שיעור י"ז - יום א' פר' ואתחנן תשפ"ג.....ג

כי בידך לגדל ולחזק לכל • מנוחת הנפש לבוסח בה' • וימלא משאלותינו לטובה • שלא יהא לבך חלוק על המקום • כי מחכים אנחנו לך • כי בידך לגדל ולחזק לכל • ולא תגורו מפני איש • וכל מה שיבוא עליך קבל בתמימות • נעלה את ירושלים על ראשינו

שיעור י"ח - יום א' פר' עקב תשפ"ג.....יב

ע"י הכטחון מתבטלות כל הדאגות • כי הנני בידך לבד • עיני תמיד אל ה' • אך אל אלוקים דומיה נפשי • נפלאותיך ומחשבותיך אלינו • כי כך לבד עינינו תלויות • מה' יצא הדבר

- דברי תורה -

פרשת וישלח שנת תשע"ט.....יט

ביכות מצות קריאת שמע אפשר לעמוד בנסיון

פרשת וישב שנת תשע"ח.....כא

העובד מאהבה אין לו דבר המפריע אותו מעבודת בוראו

אצל מעמד להיים אחד הדלקת נרות חנוכה בבית

מדדשינו, נד ה' דחנוכה שנת תשפ"ג.....כג

ישוב גירסת השאילתות שלא היה בו להדליק אפי' ליום אחד • טעם תקנת מהדרין מן המהדרין בנרות חנוכה יותר משאר מצוות • גזירת היוונים בבחינת קרן שן ורגל • הג' ברכות שנתקנו בהדלקת הנרות הם נגד הג' בחינות האלו • בחנוכה אפשר לתקן כל מה שפגמו בבחינות אלו • ואזכה לראות בני עוסקים בתורה ובמצוות

לשון החובת הלבבות

לשיעור י"ז - י"ח

שער הכמחון - פרק ג'

פרק ג' - והשני: כי הבורא יתעלה לא יעלמו ממנו אפני תועלת האדם, והדין נותן זה, מפני שהוא אחד ממעשיו, ואין מי שיודע באפני תקנות העשוי והפסדו ובפגעים המשיגים אותו ובאפני מחלתו וארוכותו יותר מעושהו. ואם יהיה זה נמצא בעושים מכני אדם אשר לא יחדשו במעשיהם וזולתי צורה מקרית אך השורש והצורה עצמית אין להם כהם שום תחבולה, ולא יכולת לחדשם. ואשר חידש שורש האדם, וצורתו ותכונתו וסדר חיבורו, הוא החכם היודע בעניני תועלתו ונזקיו, והטוב לו בעולמו ואחריתו בלי ספק. כמו שכתוב (ישעיהו נח, ח): אני ה' אלוהיך מלמדך להועיל, מדריךך בדרך תלך. ואמר (משלי ג, יג): כי את אשר יאהב ה' יוביח, וכאב את בן ירצה.

והשלישי: כי הבורא יתברך חזק מכל חזק ודברו נגזר מכל דבר, ואין משיב את דינו, כמו שנאמר (תהילים קל"ב, ו): כל אשר חפץ ה' עשה. ואמר (ישעיהו נב, י"א): כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם, אם עשה את אשר חפצתי.

והרביעי: כי הוא משגיח על הנהגת בני אדם כולם, לא יניחם, ולא יתעלם מהם, ולא יסתר ממנו דבר מהם מקטנם ועד גדולם, ולא ישכיחחו דבר את דבר, כמו שכתוב (ישעיהו נ"ג, ט): למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלקו משפטי יעבור. ואמר (ס"ג, ט): הלא ידעת אם לא שמעת אלוהי עולם ה' בורא קצות הארץ, לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו.

והחמישי: שאין ביד אחד מהברואים להועיל את נפשו, ולא להזיקה, ולא לזולתו, כי אם ברשות הבורא יתברך. כי העבר כשיהיה לו יותר מאדון אחד, ויהיה כל אחד מהם יכול להועילו, לא יתכן לבטוח על אחד מהם מפני שמקוה התועלת מכל אחד מהם ואם יהיה אחד מהם יכול על הגדלתו יותר משאריתם יהיה חוזק בטחונו בו כפי יבלתו, אף על פי שבטח בשאריתם, ואם לא יוכל להועילו ולהזיקו כי אם אחד מהם בלבד, על כרחו יבטח עליו לבדו, מפני שאינו מקוה תועלת מזולתו. ובן כשידגיש האדם שלא יועילנו ולא יזיקנו אחר מהנבראים, אלא ברשות הבורא יתברך, ישוב לבו מיראתם ותקותם, ויבטח על הבורא לבדו. כמו שכתוב (תהילים קמו, ג): אל תבטחו בנדיבים כבן אדם שאין לו תשועה.

והשישי: שידע רב טוב האלוקים על האדם, ומה שהתחיל אותו בו מרוב החסד והטובה מבלי שיהיה ראוי אצלו לכך, ולא לצורך שיהיה אליו אך נדבה טובה וחסד. כאשר ביארנו בשער הבחינה מן הספר הזה. וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהילים מ, ו): רבות עשית אתה ה' אלוהי, נפלאותיך ומחשבותיך אלינו, אין ערוך אליך אנידה ואדברה עצמו מספר.

חובת הלבבות שער הבשחון

שיעור י"ז - יום א' פר' ואתחנן תשפ"ג

בתוכן:

כי בידך לגדל ולחזק לכל • מנוחת הנפש לבוטח בה' • זימלא משאלותינו לטובה • שלא יהא לבך חלוק על המקום • כי מחכים אנחנו לך • כי בידך לגדל ולחזק לכל • ולא תגורו מפני איש • וכל מה שיכוא עליך קבל בתמימות • נעלה את ירושלים על ראשינו

ולא יכולת להדשם - ומכל מקום יודעים בטיב הכלי שלהם. על אחת כמה וכמה בבורא עולם - ואשר חידש שורש האדם, וצורתו ותכונתו וסדר חיבורו, הרי בודאי - הוא החכם היודע בעניני תועלתו ונזקיו, והטוב לו בעולמו ואחריתו בלי ספק. כמו שכתוב (ישעיהו נח, ח): אני ה' אלוקיך מלמדך להועיל, מדריךך בדרך תלך. ואמר (משלי ג, 3): כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה.

והשלישי: כי הבורא יתברך חזק מכל חזק ודברו נגזר מכל דבר, - הוא היחיד להוציא לפועל את כל רצונותיו ומחשבותיו מבלי שום מפדע, ואין משיב את דינו, כמו שנאמר (תהילים קל"ב, ו): כל אשר הפיץ ה' עשה. ואמר (ישעיהו נ"ב, 6): כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם, אם עשה את אשר הפצתי. - כאשר ה' שולח את דברו לעשות בעוה"ז לעולם לא ישוב אליו ריקם, ויבטלו למלא רצונותיו לעולם באין מפדע. וגם כי

כי בידך לגדל ולחזק לכל

פרק ג' - זול"ק: החובת הלבבות ממשיך כאן לחזור על שבע המעלות שיש להקב"ה שפירט לעיל (בפרקים הקודמים), שהם כתנאי הראשונה מהחמש תנאים שמפרט בפרק זה הנצרכים לבטחון. והשני: כי הבורא יתעלה לא יעלמו ממנו לפני תועלת האדם, - יש לו יכולת בלתי מוגבלת לעזור לבני אדם באופנים שונים ומועילות. והדין נותן זה, מפני שהוא אחד ממעשיו, והיות שהאדם הוא בריאה מעשה ידי אומן של הקב"ה בעצמו - ואין מי שיודע באפני תקנות העשוי והפסדו ובפגעים המשיגים אותו ובאפני מחלתו וארוכתו יותר מעושהו. ואם יהיה זה נמצא בעושים מבני אדם - הרי מה שמצינו כן אצל הדברים שנוצרו על ידי בני אדם, אשר לא יחדשו במעשיהם זולתני צורה מקרית - שהם אינם מייצרים שום דבר חדש אלא מחברים שני חומרים לשעה, אך השורש והצורה עצמית אין להם בהם שום תחבולה,

מקום בעיקר על עניני חיי האדם הגשמיים, כגון כשנצרך האדם לאיזה דבר בעניני חייו, הן בעניני פרנסה, הן בעניני בני, או בעניני הרפואה וכדומה, כי בענינים אלו נוגע שפיר מדת הבטחון, אבל לא לגבי רוחניות ועבודתה ה' יתברך. ואפילו אם נאמר כי הוא גם מחלקי מידת העבודה, מכל מקום למה כתב המחבר: כי הוא מה שצריך יותר מכל הדברים לעובר אלוקים יתברך.

והנראה לבאר בזה על פי פשוטו, דהנה זה פשוט אשר אם אין לאדם מנוחת הנפש והרחבת הדעת אי אפשר לו כלל לעבוד את ה' בשום ענין, כי לעבוד את ה' כראוי צריכין לב פנוי מכל טירדה ודאגה, ומנוחת הנפש. ולפי זה נבין שפיר, שהמחבר מייסד לנו כי האופן היחידי להשיג מנוחה והרחבה באמת אינו אלא כאשר נבטח בה' בכל ענינינו, כי רק אז נהיה פנויים לעבוד את ה' בכל ימי חייו, וגם כאשר נהיה דחוקים באחד מעניני העולם ופגעי הזמן, שעל ידי הבטחון אין האדם דואג על שום דבר שבעולם, כי מוסר את כל צרכיו ביד מי שאמר והיה העולם, וממילא אפשר לו שפיר ללמוד ולהתפלל ולעבוד את ה' כראוי בהרחבת הדעת מבלי מפריע כלל.

זימלא משאלותינו לטובה

וגם כאשר נגשים אנחנו אל התפילה צריכין אנחנו לבטוח על הקב"ה שהוא ייטיב עמנו עם תכלית ההטבה, כי הגם שמוטל עלינו להתפלל בעת צר או בכל ענין, מכל מקום צריך התפילה להיות באופן שהקב"ה יעשה הטוב בעיניו, דהרי הוא היחידי להשיג הטוב והאושר האמיתי להאדם בעולם הזה ובעולם הבא, וכמו שמתפללים (וכרכת החדש): זימלא משאלות לבבינו לטובה. כי הקב"ה הוא היחידי למלא משאלותינו שיהיה לטוב לנו באמת.

רצונותיו הם הטוב המוחלט בעבורינו, וכמו שנזכר לעיל שאין מי שיודע להיטיב להאדם כמו הבורא בעצמו, ולכן עלינו לבטוח עליו בכל ענינינו.

וכשהאדם בוטח בו יתברך באמת אזי זוכה להתברך בכל מילי דמיטב, וכן כותב הרה"ק הישמח משה זי"ע בספרו תפילה למשה (והיילים יג. ו - אות ה'), על הכתוב: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך, ואשירה לה' כי גמל עלי. וז"ל: ואני בחסדך בטחתי - אז בוודאי - יגל לבי בישועתך, כי הישועה נמשך אחר הבטחון, אף שאינו כראי למה שמקוה, מכל מקום אם בוטח בחסדו ית"ש וודאי יבא מה שמקוה, כנ"ל. ע"כ. וכבר ביארנו לעיל (ישעור ט"ז) שאין זה כשכר וסגולה על הבטחון, אלא הוא חלק מדרכי טבע העולם. שכן הטביע הקב"ה בעולמו שכאשר נבטח עליו באמת אזי נזכה להוושע בכל הענינים.

ובכן עלינו להחזיר בלבבנו, שגם במצבים אשר בדרכי הטבע אין מקום לישועה, מכל מקום הרי אצל הקב"ה אין שום טבע והגבלה, וכדבריו של המחבר כאן: כי הבורא יתברך חזק מכל חזק, ודברו נגזר מכל דבר. וממילא אפשר לנו לבטוח עליו שישנה המצב לטובה.

מנוחת הנפש לבטוח בה'

והנה עלינו להבהיר דבר אחד שרבים נתקשו בו, דהנה כתב המחבר בהקדמתו לשער הבטחון: מפני שקדם מאמרנו בחיוב קבלת עבודת האלוקים, ראיתי להביא אחריו מה שהוא צריך יותר מכל הדברים לעובר האלוקים יתברך, והוא הבטחון עליו בכל דבריו. ע"כ. הרי מבואר כי הבטחון הוא מן העיקרים הגדולים בעבודת ה', אבל לכאורה יש להתבונן למה נצרך מדת הבטחון כלל להיות עובד ה' כראוי, והרי לעבודת ה' יש שאר ענינים ותנאים הנצרכים לזה, והבטחון תופס

מה דאיתא במדרש וכן פירש"י בחומש על פסוק (דברים שם): ואהבת את אלוך בכל לבבך, פירוש שלא יהיה לך חלוק על המקום, ואמר הפירוש אשר בכל מקום שהוא יעבוד את השי"ת, כי יש בני אדם כשהם באיזה מקום ואינם עובדים להשי"ת אומרים שהמקום גורם, כי אם היה באיזה מקום אחר בודאי היה עובד להשי"ת, על זה אמר המדרש שחלילה לומר כן, וזה שאמר שלא יהיה לך חלוק על המקום כי לא המקום גורם ח"ו איזה מניעה לעבודתו ית', כי כיון שהכל מאתו ית' ורצון ה' ית' הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה, ומסתמא גלוי לפניו ית' כי זה המקום לא יגרום שום מניעה חס ושלום לעבודתו ית', רק המניעה הוא מצד האדם, לכן אמר המדרש שלא יהיה לכו חלוק על המקום, ועל זה התפלל יעקב אבינו ע"ה שבכל מקום שיהיה לא יהיה לכו חלוק על המקום. עבל"ק. (וע"ע מה שכותב כע"ז בפרשת עקב)

זהו יסוד גדול בכל עניני האדם, הן בענינים גשמיים, וגם בענינים רוחניים, כי הרבה פעמים האדם חושב לעצמו: למה סיבב הקב"ה בעבורי המצב כך וכך, ובמצב זה אי אפשר לי להתפלל כראוי, כי אני מלא דאגות ובלבולים, ואי אפשר לעסוק בתורה כראוי וכרצוני הטוב באמת מפני המפריעים, והרי אם לא הייתי במצב זה אלא במצב אחר בודאי הייתי מצליח ביותר. וכמו כן בעניני גשמיות, לפעמים האדם חושב לעצמו שאם הייתי במצב אחרת בודאי הייתי מצליח יותר להשיג העושר והכבוד. ועל זה אמר הכתוב שיחידר האדם בלבו האמונה בהשי"ת כי ה"מקום" אינו מפריע בשום אופן, כי אם הניח אותך הקב"ה במקום זה בודאי הרי זה לטובתך, דהרי הקב"ה הוא בעל היכולת והכוחות כולם, ובידו לעשות הכל, ואם כן בודאי יודע שזהו לטובתך, והוא רוצה שתעבוד אותו עם כל המניעות והקושיים שיש לך במצב זה.

ובענין זה שמיטאמרא משמיה דהרה"ק רבי כנציון הלברשטאם ז"ע מכאבוב (ההילולא ד' אב) על מה שאומרים במוצאי שבת"ק (פי"ט במוצאי מנוחה): חזק ימלא משאולתינו אמיץ יעשה בקשתינו, והוא ישלח במעשה ידינו ברכה והצלחה. דידוע שהקב"ה עושה את רצון עבדיו הצדיקים, וכדכתיב (תהילים קמה, יט): רצון יראיו יעשה. אבל הרי האדם אינו יודע מה טוב בעבורו, ואם כן כיצד אפשר לנו לבקש מהקב"ה על איזה ענין כאשר אין אנו יודעים אם הוא לטובתנו בכלל, אלא העצה לזה הוא שנבקש ממנו שייריד אותנו לבקש רק מה שיהיה לנו לטובה, ולכן ממשיכים להתפלל: אמיץ יעשה בקשתינו - שהוא יורה לנו לעשות את בקשתינו באופן הראוי, כי אחרי שמבקשים: חזק ימלא משאולתינו - שהקב"ה ימלא משאלות לבבנו, מבקשים מיד שהוא ייריד אותנו לבקש רק מה שהוא טוב בעבורנו, כי רק על דרך זה נזכה לישועה שלימה.

שלא יהא לך חלוק על המקום

והנה דבר זה הוא עיקר גדול בעבודת ה', וגם הוא אחד מחלקי עול מלכות שמים שמקבלים אנו על עצמנו פעמים באהבה בכל יום, וכמו שכתב רש"י ל' על הכתוב (דברים ה, ה): ואהבת את ה' אלוך בכל לבבך. וז"ל (ד"ה בכל לבבך): דבר אחר בכל לבבך, שלא יהא לך חלוק על המקום (ספרי). ע"כ. כי עלינו לקבל גזירת הבורא באהבה ובטוב לבב, כי הוא באמת יודע מה טוב בעבורינו.

ובזה מפרש בספה"ק בית אהרן (פרשת ויצא) עה"כ (בראשית כה, יא): ויפגע במקום. וז"ל: ויפגע הוא לשון תפילה שיתפלל לפני הקב"ה שבכל מקום שיהיה שלא יהיה לכו חלוק על המקום, ובכל מקום יהיה לכו שוה עם המקום, כמו שאומרים בשם הרה"ק רבי שלמה קארלינער זצוק"ל על

ה' מסביב מסיבת מקרה ופגעי הזמנים אזי יעבוד עבודת הבורא, ולא בעבודה כזה חפץ ה' כאשר אני עתה בחשכת השכל, ככה יאמרו כללכם רובן דעלמא.

וממשיך בדברים חוצבים להוציא מלבם של אלו החושבים כן: ואמרתי להאיר עיניהם ולגלות טעותם, שנגד פניהם רמו כדברי נביא ירמיה (ב, ה): כה אמר ה' מה מצאו בי עול כי רחקו מעלי וילכו אחר ההבל ויהבלו, הכוונה להוכיח על פניהם להראות שטותם שתולים החסרון בהבורא כ"ה להיות עבודתם רפוי בידם כסיבת העינית, או שאין להם מוחין חזקים וכדומה מטענותם, ותולים הכל בהקב"ה ולזה אמר להם: כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם, כלומר מציאה מצאו לרפות עצמם מעבודתם עד עת שאניח להם מנוחה ושלוחה מסיבת מקרה זמניהם וכדומה ממאורעותם התולים החסרון בו, וזהו: מצאו אבותיכם בי עול, תולים עיקר העול בי, כי רחקו מעלי, ואין מחשבתם ערוכות להם לתורה ותפילה תולין החסרון בי ולא בחסרון עצמם, וילכו אחרי ההבל ויהבלו, ובאמת הכל המה ולב הותל הטותם לומר ככה, ואם יסתכל האדם על מקרי ופגעי הזמנים אזי לא יעבוד את הקב"ה אפילו שעה אחת.

ומסיים שם להורות הגישה הנכונה שיבוא האדם בשפוגע בו אחד מהמקרים או הפגעים הנ"ל: ואדרבה מאשר הביא אלוקים מטוב ועד רעה שמה יעבוד עבודת רבו, וכן גזרה חכמתו יתברך לתקן ענייניו בעבודה כזה, ואין נגרע מעבודתו שום דבר לבטלו, ובאשר הוא שם ככה יערוך מחשבתו. ע"כ מדבריו הק'. וכוונתו על האמונה אשר דברנו מזה לעיל, שיאמין האדם שבאותו המצב באשר הוא שם רוצה הקב"ה שיעבוד עבודתו בכל כוחו, ובזה יתקן מה שעליו לתקן.

בעלי המוסר אומרים ללמוד לקח מוסר מהפרשה של הגר שגרשה אברהם מבינתו, דכתיב שם (בראשית כא, יד): וישכם אברהם בבוקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה ואת הילד וישלחה, ותלך ותתע במדבר. ופירש"י ל"ד"ה ותלך ותתע: חזרה לגלולי בית אביה. ונתקשו המפרשים מהיכן יצא לחכמו"ל לומר שחזרה לעבוד עבודה זרה, והרי לא כתוב כן בפסוק בפירושו, ואפשר לפרש הכתוב כפשוטו שלא ידעה הדרך ותתע במדבר. ומתרגמים: שאצל האדם המאמין בה' אין מציאות בעולם שיהא תועה כאיזה מקום, כי אם סיבב הקב"ה שימצא כמדבר או ביער על כרחק שאינו תועה, אלא הוא מהשגחה העליונה שיהיה כאן. ולכן אם כתיב אצל הגר "ותלך ותתע במדבר", על כרחק שחזרה לעבוד לגלולי בית אביה, ופרקה מעליה אמונת אברהם אבינו ע"ה. וזהו הענין שדיברנו, שאצל האיש המאמין באלוקיו אין שום מושג של מקרה או טעות, כי יודע ומאמין שהקב"ה משגיח עליו בהשגחה פרטית בכל עת ובכל שעה, ובאותו המצב שהוא נמצא בתוכו על כרחק שהוא מן השמים שיהיה שם.

דברים נוראים כתב בספה"ק אור המאיר (פרשת דברים, ד"ה איכה אשא) בענין זה, וזת"ד: כלל זה נקוט בידך, שאין שום דבר בעולם שאינו שייך אל התורה ועבודה, ואי שום דבר לבטלו מדיקותו ומכל אשר הביא אלוקים בידו גם שם שם לו חוק ומשפט לעבודה, ולא כאשר נתרכה עתה כדור הזה רבים המתפרצים ומרפים את עצמן מעבודתם לומר לא עת עתה ללמוד או להתפלל שאין שכלם זך ונקי והמוחין חלשים עתה, או אין הזמן גרמא כי לא כל העינים שוות ועתה מרה שחזרה גברה עליו, וממתין עם תורתו ותפילתו כאשר יניח לו

בתפילה. וכמו שרואים בימים אלו שמקוננים על חורבן בית המקדש, שהרבה בני אדם מחפשים אחרי היתרים וקולות להקל מעליהם האבלות על החורבן, וזהו מפני שאין אנו מרגישים כראוי את צער החורבן, ואם כן כיצד אומרים בתפילה "כי מחכים אנחנו לך", אם אינו אמת לאמיתו.

ומתוך התפארת שלמה: אך הפירוש הוא על זה הענין בעצמו אנו מבקשים מאת הש"י ב"ה שיתן בלבנו שכל ותשוקה הזה ע"י האור שיופיע עלינו אור העליון מלמעלה בקבלת מלכותו. ואז על ידי כן נהיה מחכים אנחנו לך באמת בכל לבבנו כדי שתתגדל ותתקדש בתוך ירושלים במהרה. כי עתה בעוונותינו הרבים הנה אם אמנם בכל אחד ואחד מבני ישראל יש בו ניצוץ קדוש ועליון מנשמתו העליונה, וחלק האלוקי המצפה להדבק בשרשו, בכ"ז הנה הוא מכוסה וטמיר בקרב האדם מחמת סיבות גשמיות עולם הזה. אבל כאשר ממקומך תופיע מלבנו אור העליון יותר, אז תאיר אור בנפשנו ויתגלה כי באמת מחכים אנחנו לך וכו'. עבל"ק. וזהו חיזוק גדול לכולנו, שצריכין להתפלל ולבקש על זה שנזכה לחכות לו בכל עניינינו.

כי בידך לגדל ולחזק לכל

וזל"ק: והחמישי: שאין ביד אחד מהברואים להועיל את נפשו, ולא להזיקה - היינו שאין האדם יכול להועיל את עצמו, או להזיק את עצמו, וגם - ולא לזולתו, כי אם ברשות הבורא יתברך. וזה נוגע בכל ענין שאין שום בריה שיזיק אותך, או אפילו לעזור לך מבלי רצון השי"ת. וזהו אחד מן הסיבות שאין לבטוח כי אם על הקב"ה לבדו, כי בידו נתונים כל הברואים לטב או למוטב.

ובזה מבאר בספר החינוך (מצוה רמא, שלא לנקום) הטעם למצות 'לא תקום', וזל"ק: מרשעי המצוה,

כי מחכים אנחנו לך

וזל"ק: והרביעי: כי הוא משגיח על הנהגת בני אדם כולם, לא יניחם, ולא יתעלם מהם, - הוא אינו עוזב אותם ואינו מסתיר את עצמו מהם, ולא יסתר ממנו דבר מהם מקטנם ועד גדולם, - שמסתכל על כל נברא בשוה, ולא רק על המושלים והמלכים הגדולים, אלא משגיח בהשגחה פרטית ומיוחדת אפילו על אנשים פשוטים שאינם חשובים, ועל כל נברא שפילה ונבזה, ולא ישיביהו דבר את דבר, - אינו שוכח מלעשות שום דבר מפני טירדה בעשיית דבר אחר, מה שאינו כן אצל בשד ודם שנטרד הרבה פעמים, ושוכח מלעשות מה שהבטיח, כמו שכתוב (ישעי' מ, כז): למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלקוי משפטי יעבור. ואמר (סס, כח): הלווא ידעת אם לא שמעת אלוקי עולם ה' בורא קצות הארץ, לא ייעף ולא ייגע אין חקר לתבונתו.

והנה באמת קשה מאוד לחיות עם בטחון באמת, והוא עבודה קשה שבמקדש שעל האדם לעבוד על זה משך כל ימי חייו, ולעלות ממדריגה למדריגה, ובפרט כשעוברים על האדם גלים של קושיים ונסיונות, והאדם אינו מכיר כלל את טוב ה', מוטל עליו עבודה גדולה להתחזק באותם המצבים במדת הבטחון בה', ולהאמין באמת כי הכל עושה הקב"ה רק לטובתנו.

וצריך האדם לחכות ולצפות להשי"ת על זה בעצמו שיזכה לבטחון בו באמת, וכן כותב בספה"ק תפארת שלמה (על שב"ק, ד"ה ממקומך): על מה שאומרים (תפילת שב"ק, קדושה של שחרית): ממקומך מלבנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך. דלכאורה יש להבין וכי כל ישראל כולם כאחד הם מחכים ומצפים על כבוד הש"י בלי שום כוונה אחרת, ואם כן נראה חס ושלום כמשקר

ואמרה שרוצה שתערך הדין תורה עוד היום, ולא למחר. מיד קרא הרב להגבאי שלו וציוה אותו שילך ויזמין הגביר להדין תורה, הגבאי היה ירא מללכת לקרוא את הגביר, כי ידע גדל השתתרותו על בני העיר, ובמיוחד יעיז פניו ברב העיר החדש שעדיין לא כיהן בהרבנות שלו אפילו יום, והוא עוד צעיר לימים, ולכן הסתובב לפני בית הגביר אנה ואנה, וכשהרגיש בו הגביר ושאל אותו למה הוא מסתובב כאן, אמר לו שהרב החדש רוצה שיבוא אליו בשביל דין תורה עם אשה אחת. כששמע זאת הגביר העיז פניו ואמר: איזה חוצפה יש לו לקרוא אותי ביום הראשון להרבנות שלו, האם אינו יודע שאני הגביר הכי גדול שיש בכל העיר. ואמר להגבאי: לך ואמור להרב שיבוא אליו, אבל כשהוא מתאים עמו, ולא היום.

מיד חזר הגבאי ומסר דברי הגביר להרב, כששמע זאת הרב הפציר עוד הפעם בהאשה שתסכים עמו לדחות הדין תורה ליום המחרת, אבל היא באחת שרוצה לערוך הדין תורה עוד היום ולא למחר. מיד ציוה הרב שימסור להגביר בשמו: שאכן יודע בטיבו שהוא הגביר הכי גדול שבעיר, אבל היות שהוא רב העיר על כן חזקה כוחו לצוות עליו שיבוא עוד היום, ואם לאו בידו להחרימו ל"ע על שאינו מציית לדינא. מיד חזר הגבאי להגביר ומסר לו דברים כהויתן, בשמעו הדברים הלך עמו מיד אל הרב.

ובהגיעו בבית הרב קרא הגביר בקול גדול: מזל טוב! מזל טוב! אשריך שזכית לכהן ברבנות בעירנו, ואנו מקבלים מרותך באהבה ובשמחה. ופירוש את דבריו, כי באמת לא היה אין כאן שום דין תורה, אלא רצו בני העיר לתהות בקנקט של הרב החדש ולנסות אותו אם אכן ראוי לאותו איצטלא שזכה להתמנה עליו, ואינו מתירא מפני שום איש, וכמו שכתוב: ולא תגורו מפני איש. ואכן עמדת בנסיון, ומכירים אנו שאתה מוכשר

שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב ועד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא, על כן כשיצערהו או יכאיבהו אדם ידע בנפשו כי עונותיו גרמו, והשם יתברך גור עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב, וכמו שאמר דוד עליו השלום (שמואל ב' טז, יא): הניחו לו ויקלל כי אמר לו השם יתברך. תלה הענין בחטאו ולא בשמעיו בן גרא. ועוד נמצא תועלת רב להשכית ריב ולהעביר המשטמות מלב בני אדם, ובהיות שלום בין אנשים יעשה השם שלום להם. עכ"ל. כי חובת האדם להאמין שאפילו מה שבעל בחירה פוגע מטוב ועד רעה הם מגזירת הבורא ית"ש בעצמו, וכשיחיה כך יהיה לו חיי שלווה ומנוחה, ולא יתלה חסרונו בחבירו בשום אופן, ולא יבעוס על שום אחד. וכן איתא משמיה דהגר"א מזוילנא זי"ע (הגאון רבי יוסף זונדל מסאלאנט זצ"ל משמיה דהגאון רבי חיים מזוולנא זי"ע ששמעו מפיו) שבני אדם טועין בדבר זה, וחושבין שאפשר לאדם בעל בחירה לעשות מה שרוצה מדנפשי' גם מבלי גזירת הבורא, כי האמת אינו כן, כי גם כל מה שעושין לך בני אדם הם מגזירת הבורא ית"ש בעצמו, ואין שום מקרה בעולם מבלעדי השגחתו ית'.

ולא תגורו מפני איש

מסופר שבעיר ואם בישראל האמבורג מיט פעם רב חדש לעירם, והרב היה אז צעיר לימים. ביום הראשון בכהונתו כתור רב העיר נכנסה אליו אשה אחת ואמרה לו שיש לה דין תורה עם הגביר הכי גדול שבעיר, אמר לה הרב שמוכן לערוך הדין תורה, אבל שואל ממנה היות שהגיע היום להעיר, והיום יום הראשון שמכהן ברבנות רוצה לדחות הדין תורה על יום המחרת. האשה לא הסכימה,

שנה אחת לקראת חג הפסח שדרה דחקות עצומה בבית הרה"ק מרימנוב, מיד מיהר הלה לשלוח לרימנוב עגלות מלאות כל טוב עם צרכי החג, ויהי כאשר הגיע המשולח לביתו של הרה"ק מרימנוב שמח ביותר, ושלח להגיד להם: בשם שהחיתם אותי, כך תזכו שגם הקב"ה יחיה אתכם באריכות ימים ושנים בזרע של קיימא. ואכן כעבור שנה נתקיימה ברכת הצדיק והם זכו לחבק את בתם הבכורה, לאחר שנים רבות של ציפייה.

כאשר גדלה הבת והיתה כבת י"ד שנים דברו בה נכבדות עם בחור תלמיד חכם, וההורים הסכימו להשידוך, והחליטו שאת שמחת מסיבת האירוסין יחגגו אצל הרבי ברימנוב, ואכן יצאה האם והבת לדרך כאשר מחמת איזו סיבה לא יכול האב להצטרף אל הנסיעה. ויהי כאשר הגיעו סמוך לרימנוב, התלוננה הבת לפני אמה על כאבים עזים שהיא חשה בראשה, מיד מיהרו שניהם אל הרופא שבעיר שבדק אותה ארוכות ולא הצליח למצוא את סיבת מחלתה, ולאחר זמן קצר נפטרה הבת ליעני אמה השכולה, כראותה כי כן הזמינה את החבריא קדישא ושילמה להם על כל צרכי הקבורה, ואמרה להם שיחכו כמה שעות טרם יעשו את הלוייה, כי דבר לה להגיד תחילה להרה"ק מרימנוב.

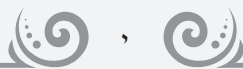
באותה שעה מיהרה לחתוך לעקיף ולהכין משקה יי"ש, וכאשר הכל היה מוכן בידה יצאה אל עבר בית מדרשו של הרה"ק מרימנוב, בבואה שם מצאה את הציבור זה עתה מסיימים את התפילה, מיד נכנסה לביהמ"ד והגיחה שם העוגות והיי"ש על השולחן, ואמרה להחבריא קדישא והרה"ק מרימנוב בראשם: שזה עתה הגיעה לרימנוב כדי לגמור שידוך לבתה בשעה טובה, אך כאשר הגעתי סמוך לרימנוב ניגש אלי שרכן אחד שמעולם לא ראיתי כמותו, והוא הציץ לי דמאחר ויש לי בת יחידה לכן אינו ראוי להשתרך עם ילוד אשה, כי

להיות לנו לרב ולמורה הדרך. עד כאן הסיפור. והלימוד הוא שאם עושין הישר בעיני ה' אזי אין לירא מפני שום איש. וכשיש לאדם בטחון הריהו זוכה לחיות חיים כאלה שאינו מתיירא מפני שום איש כי מוטל הוא ביד ה'.

וכשהאדם יתבונן בינו לבין קונו, ימצא שכמה לילות וימים הריהו מוסר בשביל דבר זה להאשים את חבירו על מה שפגע בו, או לכעוס עליו וכדומה, וכל חיי האדם מלאים עם נסיונות עם דבר זה, דהרי לעולם תמצא לתלות חסרוך בזה ובזה, אבל כשיחידך בלו הבטחון באמת "שאין ביד אחד מהברואים להועיל את נפשו, ולא להזיקה, ולא לזולתה, כי אם ברשות הבורא יתברך", אזי תזכה לחיות חיי עונג ומנוחה.

וכל מה שיבוא עליך קבל בתמימות

ועלינו לחזור כסדר על הדברים, ולשאוף להגיע למעלה גדולה הלזו שהצדיקים הק' זכו לזה. סיפור הרה"ק רבי יוסף מרימנוב זי"ע מה שכתב אביו הרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע אל הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, כאשר מיאן להתנחם בעת שבנו נפטר על פניו בדמי ימיו, וכה הוא פותח את מכתבו: "צר לי עליך אחי על שאתה מצטער כל כך על בנך, ואני בילד הי"א שנפטר עלי לא הצטערתי כל כך". ובתוך דבריו מגלה לו, שמדה נשגבה זו להצדיק על עצמו את הדין ולקבל היסורים באהבה למד מאשה צדקנית אחת, ומעשה שהיה כך היה: בכפר הסמוך לרימנוב התגוררו איש ואשתו בעלי פרנסה אך בניס לא היה להם. בצדקת פזרונם היו מביאים מתנות רבות אל הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע וכך דאגו לפרנסת ביתו, כגון שמידי שנה בשנה שהו ברימנוב מר"ח אלול עד אחר חג הסוכות ודאגו לכל הוצאות הבית בימי חגים אלו.

נעלה את ירושלים על ראשינו

היום חל הילולת רבן של ישראל האר"י הקדוש ז"ע (ה' אב) אשר בזכותו הגדול אנו חיין. ובגדל קדושתו כתב החתם סופר דבר נפלא, דהנה ידוע שמורינו האר"י ז"ל היה לובש בגדי שבת בשבת חזון, ומבאר החתם סופר (תורת משה, תשעה באב ד"ה רבי) הטעם בזה, וז"ל: כי בשולחן ערוך (רמ"א א"ח סימן תקנ"א, ס"א) איתא: בשבת שחל תשעה באב אין משנין ללבוש בגדי שבת, ודברים שבצנעא נוהג (שם סימן תקנ"ד, ס"ט). אך האר"י ז"ל לא הראה שום אבילות כלל, ונראה לי, האר"י וכדומה לו אשר מפורסם רוב צערם וכאבם על גלות השכינה וחורבן בית המקדש, אם כן צדקות וחסידות הוא לו, כי כל כך חשוב אצלם מצות עונג וכבוד שבת שמשכח ממנו רוב צערו. אמנם רוב בני אדם צריכים להראות בהיפוך שמצטערים על חורבן בית המקדש עד שמניח עונג שבת בשבילו, על כן מתענים ביום ראשון אחר תשעה באב שחל בשבת כמו תענית לתענית, על שהראה אבילות. אך רבינו הקדוש שהיה כמו שכתבתי לעיל שעונג שבת השכיחו רוב צער שהיה לו על הגלות, אם כן כיון שנדחה ידחה לא בעי למיתב תענית לתענית. עכ"ד שם בתורת משה.

וביתר ביאור איתא משמו (שערי חיים, תהלים קלו) שאמר לפרש הענין על פי משל, וזת"ד: כאשר רעים יפרדו זה מזה יבקשו שכל אחד יתן לחבירו דמות פניו מתאר מצבע, שמתוך כך יזכרה ולא ישכחו את אהבה שהיה להם זה עם זה, וכותב עליו שמו בבקשה שלא ישכח אותו כל ימיו. אבל אם יש שני אוהבים אשר נפשם קשורים זה עם זה אהבת הנפש אהבה עזה כאם אוהבת את בנה, ואם הבן יפריד עצמו וילך למדינה רחוקה תבקש האם גם כן דמות בנה והבן דמות האם, כי לא יוכלו לשער איך יהיו נשאים בחייהם אם לא עין בעין יראו זה את זה, ועל ידי דמות תואר פניו

טוב לה שידוך הגון יותר מזה, ששם המחזות יחסן גדול שאין כדוגמתו בכל העולם, והוא גם עשיר מופלג, ולכן לא אצטרך לשלם מאומה מכל צרכי הנדוניה, ולא הטיל עלי לשלם כי אם בגדים לבנים לכסות בהם את בתי, וכל השאר יהיה עליו, והוטב השידוך בעיני והסכמתי לעשותו, וההני הולכת עתה אל הכאדעקן, ובזאת אבקש ממכם לשתות לחיים לרגל השמחה, ואח"כ תבוא עמי אל חתונת בתי. ויהי כשמוע הרה"ק מדימנוב קלט מיד את כוונתה והתפעל מאוד איך שהיא מצדיקה את הדין בלב שלם בלא תערומות, באותה שעה סיפק את כפיו ואמר לתלמידיו שמעולם לא ראה אשה גדולה כזו, ושתה מן הי"ש וטעם מן המיני מתיקה, ואז הלכו כולם להלוית המת.

לאחר סתימת הגולל ניגשה האשה אל הרה"ק מדימנוב, ואמרה לו שהכינה גם את סעודת נישואין, וביקשה שיסבו כולם לסעודת מצוה לרגל נישואי בתה, בלית ברירה נאצלו כולם להתיישב לסעודת מלכים, כשהיא עומדת ומשמשות אותם במסירות, בתום הסעודה בירך הרה"ק מדימנוב על הכוס ברכת אבלים ויתן לה לשתות מכוס של ברכה, וכל אותו הזמן היתה שרויה בשמחה גדולה ועצומה, ולא ניכר על פניה שום סימני עצב, משהבחין בכך הרה"ק מדימנוב אמר לה, כי בשכר שקיבלה על עצמה גזירת שמים באהבה בתכלית השלימות ולא התרעמה על מידותיו של הקב"ה, לכן תזכה לבן זכר של קיימא, ואותו תזכה להשיא לילוד אשה. ואכן כך הוה, ולשנה אחרת זכתה לבן זכר, וכשנתגדל הבן זכה למצוא זיווג הגון.

ובזה מסיים הרה"ק הרבי ר' הירש זי"ע את מכתבו להרה"ק רבי שלום קאמינקער זי"ע: שמאשה זו למדתי מדה נשגבה זו, שלא להצטער ולא להתרעם על מידותיו של הקב"ה וממנה ילמדו וכן יעשו.

כן אפוא למה לא ילבש בגדי שבת לכבוד היום מכובד, אבל אנו צריכים לעשות דברים אשר יעלה החורבן בית המקדש במחשבותינו. ע"ב.

על כל פנים בודאי אי אפשר לנו להשיג בקט שכלינו גדולת וקדושת האר"י ז"ל, אשר בבחינת בן לאמו לא שכח מעולם מחורבן בית מקדשינו ותפארתינו, ועלינו לשאוף להגיע למעלות אלו, ולזכור בזכרונינו תמיד בחורבן הבית וצער השכינה. ובזכות זה נזכה בקרוב לביאת גואלינו ולבנין בית מקדשינו ותפארתינו, וכמאמרם ז"ל 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה', בב"א.

יהיה להשלים החסרון, האם תעמוד ותסתכל על בנה בדמות העומדת לפניו, ותדבר כאילו תדבר עמו, וכן הבן יסתכל בדמות אמו ויתנחם בו אחרי אמו, אבל לא לתכלית שלא תשכח בבנה, כי אי אפשר להשכח, כמו התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה (ישעיה מט, טו), רק להשיב נפשה יהיה לה דמות בנה. וכן אנו קרוצי חומר שחחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטנינו, אם לא נלבש בגדי חול ונשים אפר על ראש החתן וכדומה אנו שוכחים על ציון וירושלים, וצריכים אנו דמות דבר שלא נשכח ירושלים. אבל הארץ בלבנון אוד גדול נשמת האר"י הקדוש אם היה מלוכש בכל בגדי מלכות לא היה באפשרות לשכוח בחורבן ירושלים, אם

שיעור י"ח - יום א' פר' עקב תשפ"ג

בתוכן:

ע"י הבטחון מתבטלות כל הדאגות / כי הנני בידך לבד / עיני תמיד אל ה' / אך אל אלוקים דומיה נפשי / נפלאותיך ומחשבותיך אלינו / כי כך לבד עינינו תלויות / מה יצא הדבר

שפיר אפשר לבטוח כראוי, כי בידו לשמור אותך מכל מיני המזיקים או הפתאים מבית ומבחוץ.

כתב החתם סופר (הפטרט שבת ראש חודש אב) כי החודש אב שאנו עומדים בו עכשיו, נחלק לשני חלקים, והיינו מראש חודש ועד אחר ט' באב, ומיום עשרה באב עד סוף החודש. ומפרש בזה הכתוב (ישעיה סו, כג): והיה מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני ה'. 'אולי רמז על חודש אב, דבירושלמי סוף מסכת תענית (פ"ד ה"ה) דאחר ט' באב מתחיל חודש אחר, ונ"ל משום הכי נוגין לקרוא לו שם חדש מנח"ס'.

ולפי דרכו אפשר לרמז בזה ענין הבטחון, דגם השם "אב" נחלק לשני חלקים, חלק הראשון הוא האות א' הרומז על העבודה של א' מוטק בלילות, כי באלו הימים השייכים לחלק הראשון של החודש העבודה להתחזק באמונת ה', ולהאמין כי גם בימים החשכים והנמוכים שם אלופו של עולם. ואח"כ מתחלת עבודה אחרת המרומז באות ב' של תיבת אב, והוא על מידת ב' טחון שעלינו להתחזק בו ולבטוח בו ית' שיגאל אותנו בקרוב.

בתיבת דאג"ה ישנם מסדר האל"ף ב"ת על הסדר: א' ג' ד' ה', חוץ מן האות ב', וזה בא לרמז כי מי שיש לו דאגה ע"כ שחסר לו האות ב' הרומז על מדת ה'ב' טחון, כי אם יש לאדם בטחון אזי אין לו שום דאגה כלל. ובחלק השני של החודש

ע"י הבטחון מתבטלות כל הדאגות

פרק ג' - זול"ק: החובת הלבבות ממשיך כאן לחזור על שבע המעלות שיש להקב"ה שפירט לעיל (בפרקים הקודמים), שהם כתנאי הראשונה מהחמש תנאים שמפרט בפרק זה הנצרכים לבטחון, והחמישי: שאין ביד אחד מהברואים להועיל את נפשו, ולא להזיקה, ולא לזולתו - שאין ביכולת שום בריה להועיל הן את עצמו והן לאחרים, וגם לא להזיק את עצמו או לאחרים, - כי אם ברשות הבורא יתברך.

המחבר ז"ל ייסד כאן בדבריו שאי אפשר לשום בריה להשיג כלום מבלי רצונו ית'ש, וממילא גם כשיהיה לך איזה נדיב שאוהב אותך מאוד, וחושב תמיד עליך ויודע בדיוק מה לעשות בשבילך, ואפילו אם לא יהיה במציאות שימנע אותו אחד מלעשות נדיבותו עמך כמו שברצונו לעשות, מכל מקום אין אתה יודע אם איזה כח חיצוני שיכול לגרום לך איזה היזק או אסון ח"ו, נמצא שאי אפשר לך לבטוח עליו כראוי אם אין הוא יכול למנוע ממך היזקים חיצוניים. כי מה יעשה האוהב שלו אם פתאום יחלה, הרי אין בידו לשמור אותך מזה, על כן צריכים אנו לבטוח רק בה', אשר עליו

והיינו שלאחד מהם יש יותר יכולת מהשני, מכל מקום לא תחשב בטחונו שלימה, מפני - יהיה חוזק בטחונו בו כפי יכולתו, אף על פי שבוטח בשאריתם, - לא יבטח לגמרי על שום אחד מהם אלא על כל אחד כפי מידת יכולתו, נמצא שאין בטחונו שלם על שום אחד מהם.

ואם לא יוכל להועיל ולזהיקו כי אם אחד מהם בלבד, על כרחו יבטח עליו לבדו, מפני שאינו מקוה תועלת מזולתו - כי רק בטחון כזה שאינו בוטח אלא על אחד במיוחד שמיא בטחון. וכן כשירגיש האדם שלא יועילנו ולא יזיקנו אחר מהנבראים, אלא ברשות הבורא יתברך, ישוב לבו מיראתם ותקותם, ויבטח על הבורא לבדו. כמו שכתוב (תהילים קמו, ג): אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה - אל תבטחו אפילו בחשובי העם האצילים החפצים לעזור לכם, מפני ששום עזרה לא באה ממנו.

עיני תמיד אל ה'

ראיתי סיפור נחמד על הגה"ק בעל המגלה עמוקות ז"ע (ההילולא יום י"ג אב) שפעם בעת כהונתו ברבנות בעיר קראקא יצ"ו, הקהיל את ראשי הקהילה, והודיע להם שהחליט בדעתו לסלק מעליו את עול הרבנות דמתא, ובדעתו לקבוע מושבו בעיר אחר, כדי שיהא פנוי לישב על התורה ועל העבודה בישוב הדעת, מבלי כל טירחת הקהילה. הראשי קהילה התחילו לפצור בו שלא יעזור את הרבנות בהיותו אהוב על כל אנשי העיר, אבל הוא אמר להם שכבר החליט בן בדעתו, ואין מה לדבר.

כאשר התקרב יום המיועד קרא לראשי הקהילה והודיע אותם שחזר בדעתו, ורוצה להמשיך לשמש ברבנות כבראשונה. כמובן

"אב" האדם מוצא זה ה"ב", וממילא מתבטלים כל מיני דאגות.

ואפשר להוסיף ע"ז על פי דברי הרה"ק הר"מ מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון אות לו) שאמר: כשיהודי מבקש מה' יכול לפעול מיד מבוקשו, ומה שרואים שאינו פועל הוא מפני שאמונתו ובטחונו אינם ברורים בתפילתו שבודאי יפעול זאת. עב"ד הק'. הרי לנו מזה כי על ידי שהאדם מתחזק בבטחון בה' אזי יכול לפעול בתפילתו כל מה שרוצה מיד, וכן מרומז באותיות האל"ף ב"ת כי האותיות האחרונות של האותיות א' ב' ג' ד' ה', הוא "תפילתי", (כזה: אל"ף ב"ת גימ'ל דלת ה"י), ובא לנו לרמז כי אם האדם מכניס האות ב' - והיינו ה'ב'טחון בתוך הדאג"ה שלו, אזי ממילא נתבטל הדאג"ה, ולעומת זה זוכה שיתקבל תפילתו בשמים לרחמים ולרצון.

כי הנני בידך לבד

זול"ק: כאן ממשיך המחבר לפרש את דבריו, כי העבד כשיהיה לו יותר מאדון אחד, לו יצויר, ויהיה כל אחד מהם יכול להועילו, לא יתכן לבטוח על אחד מהם מפני שמקוה התועלת מכל אחד מהם - כי כל אחד מהם סומך עצמו על האדון האחר שהוא יעזור לו.

ובאמת עלינו לדעת כי אין לנו שני אדונים, אלא אדון אחד ברוך הוא, אשר בידו נתונים אנו בכל עת ובכל שעה, וכמו שאנו אומרים (תפילת עלינו לשבח): אמת מלכינו אפס זולתו. ולכן אפשר לנו לבטוח עליו כי הוא בודאי יעזור אותנו במסירות, כי אין עוד מלבדו.

ואם יהיה אחד מהם יכול על הגדלתו יותר משאריתם - ולו יצויר אם אחד משני האדונים שלו יכול לעזור אותו יותר מן האחרים,

להשי"ת תמיד, אבל עכשיו שהסכמתי על השטר הזה עם הנגיד ראיתי שאבדתי הקשר עם בוראי, כי איני מדבר אליו זה כל הפעמים שהייתי מדבר ומתפלל אליו כשהייתי אופה המזונות, שהרי אני מקבל את כל צרכי מן העושר בניקל, ולכן הנני רוצה לבטל השטר ולשוב למלאכתי כבראשונה, כדי שאחזור לחיות חיים כזה שעייני יהיו תלויים בהשי"ת תמיד.

ובזה סיים המגלה עמוקות לראשי הקהילה: שמיד חזרתי מדעתי הראשונה והנני רוצה להמשיך לבחן ברבנות בעיר הזאת, כי אשרי חלקי להיות הרב בעיר כזה שתושביה בוטחים בה' על אופן נעלה כזה.

אך אל אלוקים דומיה נפשי

ובענין המתבאר כאן בדברי המחבר בעיקר החמישי, כי השי"ת לבדו מושל על כל דבר, ואין שום דבר הנעשה מבלעדו, איתא מהחכם סופר (לקוטי אמרים במעלות התורה, נדפס בסוף ספר דרשות חת"ס) על הכתוב (דברים ה): והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. שזהו המצוה דקבלת עול מלכות שמים שאנו מקבלים פעמים באהבה בכל יום, וזו"ד: כי הנה העיקר הוא על מנת לעשות, והנה תכלית כל הוא לידע שהוא ית"ש אחד, ואם כי יש בזה כוונות נוראות ולית מוחא דסביל, מכל מקום על פי פשוטו נאמר שייחד השם יתברך בלבו ומצפונו בשים בטחון אליו ומוסר נפשו לקדושתו לכד לידע כאמת כי לא יועילו ולא יזיקו כי אם הוא לבדו ולא יעבדו בשיתוף, והוא עבודה נפלאה לא יזכה אליה כי אם העובד ה' מאהבה שלימה. וזהו הדברים האלה אשר האדם צריך לשום ולהחדיר בלבו בתמידות, והוא הבטחון והביטול להשי"ת שהוא לבדו מנהיג אותו בכל עניניו, ולא יועילו ולא יזיקו כי אם הוא לבדו.

ששמחו אנשי העיר שמחה עצומה על הבשורה הטובה, אבל לא הבינו מה היתה דעתו בתחילה ולמה חזר בו בסופו. וכאשר שאלו אותו פשו הדברים, אמר המגלה עמוקות: הטעם שרציתי לנסוע מכאן לא אגלה לכם, כי הוא טעם הכמוס עמי. אבל אומר לכם הטעם למה החלטתי לבסוף שלא לנסוע מכאן, והוא מפני דין תורה שהיה אצלי אתמול. ואספר לכם על מה היתה הדין תורה, כי נכנס אצלי אברך תלמיד חכם אחד, ואמר לי שרוצה לבטל שטר הסכם שיש לו עם איזה עושר, וסיפור דברים כהווייתו: יש לי בית אפי' -) בעקריי) שבלילה אני אופה שם כמה מיני פיתים ועוגות, ואני מוכרו בשוק כדי לפרנס את עצמי ובני ביתי, וזה כמה חדשים פגע בי איזה עושר מהעיר הקרובה, ובראותו שאני עומד שם למכור מזונות, אמר לי: מה לתלמיד חכם בשוק? השבתי לו: הרי צריך אני לפרנסה. אמר לי העושר: הרי אין זה לכבודך, על הנני רוצה לעשות עמך שטר הסכם 'ששכר זבולון', ואתה תשוב ללמוד בבית המדרש מן הבוקר ועד הערב, ואני אפרנסך ואת ביתך. אני - ממשיך התלמיד החכם לספר - שמחתי על זה באותה שעה כמוצא שלל רב, אבל עכשיו רוצה אני לבטל השטר הזה, ורוצה אני לחזור לפרנס את עצמי כבראשונה, אבל העושר אינו רוצה.

המגלה עמוקות קרא להעושר להדין תורה, ושאל אותו על טענותיו, אמר העושר: הרי הסכמנו שנינו לשטר ולמה אבטלו על לא דבר. שאל המגלה עמוקות מן התלמיד חכם, ומהו טענותך? השיב התלמיד חכם: כשהייתי נהנה מיגיע כפי, והייתי אופה המזונות כדי לפרנס את עצמי, הייתי מתפלל להשי"ת על כל צעד ושעל שאצליה, כשהייתי לש העיסה התפללתי שהעיסה יצא בהדרו, מתוקן ומתובל, וכנגמד האפי' התפללתי להשי"ת שאזכה למצוא קונים שיקנו אותו, וכן על כל צעד ושעל שעשיתי הייתי מתפלל מעומק לבי לה' שישדרה ברכתו במעשה ידי, נמצא שהייתי תולה את עיני

האלו וישאל על אחד משלשה חלקי הריחוק בחוקו יתברך שאמרנו, ולא ישאל צרכיו קודם שיקדים לנפשו תכונת שבחיו יתברך ויכיר ויתבונן שהוא ארון הכל אין לאחד מהנבראים אצלו גמול ואין לו מעצור ולא מניעה בדבר, ואין תחבולה בדבר נאות ולא לברוח מהפיכו בלתי אם יגיע לרצונו יתברך. עכ"ל.

ואפשר להעמיס שלשה יסודות הללו בנוסח ההושענות שאומרים: הושענא אדון המושיע, הושענא בלחך אין להושיע, הושענא גבור ורב להושיע, הושענא דלותי ולי הושיע. כי כאשר האדם פונה ל"אדון המושיע" להתפלל, עליו להאמין בג' דברים האלו: א' - בלחך אין להושיע, כי מבלי לחך אין עוד מלבדו להושיע אותנו. ב' - גבור ורב להושיע, בידו לעזור אותנו בכל הענינים, והיכולת שלו אינו מוגבל כלל. ג' - דלותי ולי הושיע, כי כל מה שהוא עושה הוא למען תכלית ההטבה, והוא מצד חסדו הגדול שאין לו סוף.

נפלאותיך ומחשבותיך אלינו

זל"ק: והשישי: שידע רב טוב האלוקים על האדם, - יכיר על ידי התבוננות כמה גדול חסד ה' לבני אדם. כי על האדם לפקח עיניו להסתכל עד שיתאמת אצלו שהשי"ת הוא משפיע עליו ועל אבותיו לדורות, כל צרכיהם שהם זקוקים לחייהם. ועל ידי זה יקל עליו העבודה לבטוח בה' בשלימות. **ומה שהתחיל אותו בו מרוב החסד והטובה** - כשיפקח האדם את עיניו ישתומם מהטובות המרובות שהקב"ה עשה עמו ועושה עמו מיום הולדו על האדמה **מבלי שיהיה ראוי אצלו לכך, ולא לצורך שיהיה אליו** - ועושה זאת גם מבלי שיהיה להקב"ה צורך בו, ואינו - **אך נדבה טובה וחסד**. הטוב והחסד שהקב"ה עושה עם בריותיו אינו כמו אנשים שרוצים לקבל ממך איזה תועלת,

וכשהאדם מעמיד עצמו להתפלל לפני ה' עליו לידע ולהאמין בדברים אלו בכל לבבו, וברשב"א מסכם הדברים לג' ענינים אשר על האדם להאמין בעת התפילה, ונעתיק תוכן דבריו הק' (ה"א ברכות לב.): על מה דאיתא בגמרא (ברכות לב.): דדש רבי שמלאי לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך יתפלל, מנא לן ממשה רבינו וכו'. דע... שיש בזה פנות גדולות לענין התפילה, וצריך שידעם כל הבא להתפלל ולשאל ממנו צרכיו כדי שידע על אי זה הצד תתכן לו השאלה והזכרת השבחים. והוא, שרבי יהושע ראה שכל השואלים אמנם ישאלו על אחד מג' פנים, הא' שישאל השואל על צד הגמול או על צד החסד המוחלט לבר, והב' הוא כמסתפק ביכולת למלאות שאלתו, והג' שהוא מסתפק אם לא ישלים שאלתו מי ששואל ממנו ואם ימצא שאלתו אצל אחרים...

ושלשה חלקי הכוונות האלה מרוחקות חק הבורא יתברך, ר"ל שאין להעלות על דעת כל נברא שיש לו אצל הבורא יתברך גמול קודם שעליו יבטח לשאול ממנו ושהוא יתברך יחייב למלאות שאלתו, רק מצד החסד המוחלט - פירוש, שאי אפשר לבוא בתפילה לפני ה' בתובע, כי מי יאמר זיכיתי לבי שאהני מעשי לקבל הטובות האלו, ולכן צריך האדם לבוא להתפלל כמבקש ממנו טובה על צד החסד המוחלט. וכן לא ישאל כמסתפק ביכולתו, שלא ימנעו דבר עם רצונו יתברך - צריך האדם לבטוח עצמו ביכולתו יתברך שבודאי בידו למלאות בקשתו בשלימות. וכן לא יעלה ברעתו שיש לו תחבולה למצוא בקשתו אצל אחד גשמי גלגל או רוחני בלתי אם ימצא לו יתברך בקשתו - הגישה לתפילה צריך להיות שמבלעדו יתברך אין שום בריאה שאפשר להושיע.

ומסיים הרשב"א בלשון קדשו: ועל כן הסכים רבי יהושע שלא ישאל אדם צרכיו קודם שיסדר שבחיו יתברך, לראות פן יטעה באחד מן הכוונות

יתברך שמו. וכמו כן בברכת כי קל טוב ומטיב אתה ומברך השנים, וכן בכולם.

זה על דרך שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קלא, א - ב): ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני, אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. והכוונה "ל על דרך הנ"ל, דראוי היה להיות יושב ודומם, דהא אין מן הצורך לבקש מלפניו יתברך שמו, כמו שכתוב החובת הלבבות הנ"ל (שער עבודת אלוהים, פרק א'), דהא כבר הרבה להטיב עמך במה שלא ידעת כלל, ולא ביקשת מאיתו כלל. אלא עיקר מה שלא שויתי ודוממתי נפשי, היינו להורות שאני בבטחוני עליו יתברך שמו, בחינת כגמול עלי אמו, שאינו בוטח על שום דבר חיצוני, כי אם עליו יתברך שמו לבדו, כמו שגמול אינו בוטח כי אם על שדי אמו.

ומסיים שם כי לפי זה נבין למה מתפללים בלחש את תפילת השמונה עשרה: דמי שעיקר מגמתו בתפילה שרוצה דוקא שהש"ת יקיים בקשתו, הוא מרעיש וצועק בקול גדול בדרך המפציר לבקש, משא"כ במי שאין כוונתו אלא להורות על ידי זה שאין לו שום בטחון על שום נברא, כי אם משליך כל יהבו על הש"ת, אם כן ענין זה דעיקרו הוא שלילה, שמפנה לבו מבטחון של בשר ודם, אם כן אדרבה יותר מתקיים מחשבתו על ידי שמכונן לבו ליחיד כל בטחונו ושברו על הש"ת. עכת"ד הק' הנוגע לנו.

והדברים האלו על האדם לזכור כל ימי חייו כי הכל נעשה מן השמים, וכמו שאיתא בסדר היום להרה"ק רבי אשר מקארלין זי"ע (בית אהרן, ס"ק ת): לזכור תמיד ראי' מה שכתוב בספר חובת הלבבות שהאדם הוא גר ויחיד שלא יזיקוהו מעוטם, ולא יועילוהו רובם, הן לפרנסה הן לימי חייו. ועל כן ליחיד מעשיו ביחוד להשם ב"ה כמו שהוא יחידי בעולם, ואפילו ממלאך ושרף ששמו כשם רבו

או לעשות קשרים עמך, ובשביל זה הם עושים לך טובות, כי הקב"ה אינו זקוק לך כל עיקר, ועם כל זה בלי שום זכויות קודמים שהרווחנו הקדים הש"ת ונותן לנו כל הטוב אשר אנו צריכים להם.

כאשר ביארנו בשער הבחינה מן הספר הזה - מן העיקרים הגדולים בבטחון הוא הבחינה וההתבוננות בבריאתו הנפלאה של הקב"ה, וצריך האדם להתבונן כיצד שהקב"ה מביא תועליות רבות להאדם בכל צעד ושעל, הכל באופן נפלא ומדויק מששת ימי בראשית, וכשהאדם לומד ומתבונן עצמו היטב בכל הטובות שהקב"ה מעניק לו, חוץ ממה שהוא נותן לו עצם חייו, אזי יבטוח בה' כי הוא הנותן לו הכל. והמחבר מאריך בשער הבטחון האין שכל פרט ופרט מכל הבריאה אשר אנו קוראים להם "דרך הטבע" שנעשו באופן נפלא להביא לנו תועלת בחיינו. וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהילים מ, ו): רבות עשית אתה ה' אלוהי, נפלאותיך ומהשבותיך אלינו, אין ערוך אליך אגידה ואדרבה עצמו מספר.

כי כך לכר ענינו תלויות

דוד המלך עליו השלום אומר כאן בפסוק, כי כל ימי חייו יעסוק לפרסם דבר זה שאין שום ערך לטוב ה', וממילא אין לבטוח על שום אדם בעולם כלל רק בה' לבדו. ובענין זה כתב בספה"ק ערוגת הבושם (ואתחנן, ד"ה ואתחנן אותי ב), וז"ל: התפילה הוא רק דביקות ויחוד, וזה אי אפשר כל זמן שיש לו בטחון על שום נברא, ולכן תיקנו רז"ל בתפילה (ברכת רפאית): כי קל מלך רופא נאמן ורחמן אתה. כלומר דכל עיקר מה שאני מתפלל, הוא לפנות מבטחון על שום נברא, ולידע אמונה שלימה שאין שום נברא יכול להועיל בשום דבר, הן ברפואה, הן בפרנסה, הן בכל ענינים, כי אם הבורא הכל

אינו קבוע מן השמים אזי יתכסו כל המעלות ויתגלו רק החסרונות.

מעשה נרא מסופר על הגאון הגר"א מוילנא זצ"ל אשר ממנו ניקח להתחזק בענין הבטחון ובפרט בתקופת השידוכים, שבמשך התקופה שהלך לגלות מעיר לעיר התאכסן פעם אצל אדם חשוב באיזה עיירה קטנה, וכשהחליט לנסוע הלאה משם הלך להיפרד מן הבעל הבית, אז אמר לו הבעל הבית כי אינו יודע בטיבו, אבל לפי ראות עיניו נראה כי הוא יודע סופר ותלמיד חכם, על כן הוא רוצה שיודיע לו אם ראה איזה ענין הצריך תיקון בביתו. אמר לו הגר"א שלאור בקשתו יעודר לו איזה ענין שראה שהוא מתנהג דלא כדברי הגמרא, והוא דהנה מבואר בגמרא (סנהדרין ע"ג): ת"ר האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו... עליו הכתוב אומר (איוב ה, כד): וידעת כי שלום אהלך ופקדת נחך. ופירש"י (ד"ה והמכבדה): בתכשיטין נאין. ע"כ. הרי מבואר מזה שרק בעניני בגדים ותכשיטין האדם צריך לוותר משלו בשביל אשתו, אבל לא כן בעניני המזון והפרנסה כי אז הם שוין זה לזה, ואני ראיתי אצלך כשאתה משכים בבוקר ואתה מכין הקאווע בשביל אשתך ולא בשביל עצמך, והרי ע"כ שאין ביכלתך לעשות שני קאווע'ס ליום, ואם כן למה אתה מוותר משלך בשביל אשתך.

אז אמר לו הבעל אכסניא כי יספר לו דברים כהווייתו, כי כשהייתי נער כבר פחות מכן שלש עשרה הייתי מופלג בשמי הטוב, וגם אבי היה אב"ד באיזה עיר, ובאתי בקשרי השידוכין עם בת גביר שהתנה לפרנס אותי למשך עוד שש שנים שאהיה חתן, ובזה אוכל לישב באהלה של תורה במנוחה, ואחר כך יערכו החתונה בשעה טובה ומוצלחת. וכאשר נתקרכו הימים ליכנס לחופה יצאה השמועה כי הגביר ירד מנכסיו, מיד נטל אבי את שטר התנאים וקרע אותו לגזרים, ואמר

אין לירא, שאין ביד שום בריה להטיב או להרע זולתי בידו ית"ש, והוא נותן כח לכל המלאכים לפעול... עב"ל הק'.

מה יצא הדבר

ובטחון זה אשר העמיד המחבר כאן, אשר האדם צריך להאמין ולבטוח במי שאמר והיה העולם, נוגע בפרטות בענין השידוכים, אשר ימים אלו אשר קרובים אנו ליום חמשה עשר באב מסוגל לזה, כמבואר בחז"ל (תענית כ"ג): אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים, שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו... ומה היו אומרות בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בני תן עיניך במשפחה וכו'. וממילא עלינו להתחזק בענין זה אשר רוב בני אדם צריכין חיזוק רב כאשר נבנסים בתקופת השידוכים לצאצאיהם, כי הרבה פעמים כאשר שידוך אחת מתקבלת על לב לאחד מן הצדדים, וכבר מתקדמים לסיים השידוך, פתאום מתבטל השידוך מאיזה סיבה קטנה, והאדם יכול להיות שבור מאוד מזה, ובדרך כלל מתחיל לתלות הסיבה על דא ועל הא, ואין לו מנוחה מזה. אבל כשיהיה להאדם בטחון אמיתי בהשי"ת כי הוא רב ושליט, ומלבעדו לא יועילו ולא יזיקו שום אדם, והוא הידוע מה טוב בעבורו, ידע ידיעה ברורה אשר בודאי מן השמים לא היה נקבע שידוך זה בעבורו, וממילא לא יתלה התקלה בשום אחד כי מה יצא הדבר.

ובענין זה מתאמרא משמיה דהרה"ק הסבא קדישא משפאלע ז"ע (הובא בספר איש האמת), כי הרי אצל כל אדם יש מעלות וחסרונות, ובנוגע לזיווג אם הזיווג הוא מן השמים אזי יתכסו כל החסרונות ולא ימצאו כי אם מעלות, לא כן אם

הכלה בוכה, שאלתי אותה על מה היא בוכה, אמרה לי שבוכה על מצבה, כי בימי קדם היתה בת הגביר וכבר באתי בקשרי השידוכים עם בחור מופלג בתורה, ובשביל שירד אבי מנכסיו נתבטלה השידוך, ולכן אני בוכה על מצבי. אז אמר לו החתן שסובר כי הוא היה החתן באותה שעה, כי גם מקרה זה קרה אליו, ואחר הבירור נתבררה לשניהם כי אכן נזדווגו עכשיו עוד הפעם בזיווג המיועד להם מן השמים. ואחר תקופה קצרה אחרי נישואיהם מצאו רפואה למחלתן ונתרפאו כאחד האנשים.

בזה סיים הבעל אכסניא להגר"א, הרי אם סבלה אשתי בשבילי כל אותן הימים שביטלתי השידוך, הדין נותנת שאוותר משלי ואכין לה קאווע בכל יום. והיה אומר הגר"א לתלמידיו כשיספר להם הדברים כי תועלת כל הגליות שקיבל על עצמו היה רק בשביל שישמע הסיפור הנפלא הזה, המראה באצבע האיך הקב"ה מסבב הזיווג להאדם באופן נפלא, ושהכל בידי שמים.

שאינו רוצה עוד השידוך, והגם שאני לעצמי לא הייתי מוכן לוותר על השידוך בשביל המעות, מכל מקום התעקש אבי שלא לערוך החתונה.

מיד יצא השמועה בכל העיר, ובימים הקרובים נעשיתי לחתן לבת גביר אחרת. לא עברה ימים מועטים ורח"ל נלקיתי בצרעת בכל גופי, ואחר הביקור אצל כל הרופאים המפורסמים שבכל המדינה לא עלו בידם להעלה ארוכה למחלתי, ואז אמר חותני שארחם על בתו וליתן לה גט פישורין כדי שתיכל להינשא לאחר. וכך הוה, ואני הלכתי לבית הקדש ושם ישנתי ואכלתי מנכסי הקדש. ברבות הימים התאכסן פעם איזה איש בבית ההקדש, ואחר שיחה בדברי תורה עמי, אמר לי: אני רואה שאתה תלמיד חכם, אבל מפני מחלתך אי אפשר לך להינשא, אציע לך את בתי שגם היא נלקה בצרעת, ואפשר שזה יהיה לטובות שנינו. מיד הסכמתי להשידוך, וערכו החתונה בשמחה רבה, וכאשר נכנסתי לבית הייחוד ראיתי

דברי תורה

פרשת וישלח שנת תשע"ט

בתוכן:

בזכות מצות קריאת שמע אפשר לעמוד בנסיון

היולא מדצרוו כי השמירה שהיה ליעקב אבינו ע"ה משך פגישתו עם עשו היה זכות המלוכה של קריאת שמע וקבלת עול מלכות שמים, שכח מלכה זו צמיוחד להחליש כח הס"א.

והנה צהתם פופר (על התורה, ד"ה וישלח) איתא צדק רמו, כי הראשי תיבות של א'ר'ל'ה ש'עיר ש'דה א'דום, ראשי תיבות צ' פעמים אש.

ואפשר לצאר הענין על פי משל דאיתא צבית אברהם, למלך שהיה לו כתר נאה מאוד, אשר כולם הפליגו צמרחיתו הנפלאה, והיה מלאה אבנים עוצות ומרגליות. אצל היה חסר אצן אחת שהיו אריכין צבדי להשלים הכתר צשלימות, על כן ציור המלך לאחד מעצדיו שיחזר אחר האצן, וישתדל למלא אצן זה לקנות צשציל הכתר. ונתן לו סכום גדול מאוד צשציל קניית האצן. צדרכו צשוק פגש צו אחד משונאי המלך ושאל אותו על מה הוא מחזר צשוק, אמר לו שהוא הולך לקנות אצן יקר מאוד צשציל כתר המלך, אמר לו שונא המלך הרי שועה צשעולם אהה, עול המעות וקנה

בזכות מצות קריאת שמע אפשר לעמוד בנסיון

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שער שדה אדום (צרהשית לב, ד). וצפירש"י ז"ל (ד"ה וישלח): מלאכים ממש.

בספר הק' תפארת שלמה (ד"ה וישלח) כתב רמו צמה שכתב רש"י, ח"ל: יש לומר כוונת רש"י, דהנה ידוע מזוהר הקדוש שמכל מלוא ומלוא צבאר מלאך, והנה נגד השר של עשו עיקר התקנה נגדו הוא קריאת שמע להכניעו, ח"ש: צית יעקב אש וצית עשו לק"ש. ר"ת ק'ריאת ש'מע, [כמו שכתב צמג"ה צמוקות על פסוק (שס, ה): כה תאמרן לאדוני לעשו. כ"ה הוא קריאת שמע]. ויש לרמו צתיצת מנ"ש ר"ת מ'קבלת מ'לכות ש'מים, היינו המלאכים היולאים מכוונת קריאת שמע הוא העיקר להכניע שר של עשו, ומכללו הוא עמלק אין השם שלם כו', ועלו מושיעים צהר ציון לשפוע את הר עשו והיתה לה' המלוכה וגו', ציום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. עכל"ק.

שעליו להכיר ולהצין שהכל נתון לו מהש"ת עוצה מוחלטת.

ובשני האופנים האלו עמד יעקב אבינו בנסיון משך ימי חייו, אשר בתחילת דרכו לבית לָבָן היה צמא של עוני ולער, כאשר נעל ממנו אליפז את כל זרכיו, והיה נשאר מצלי מזון וצגדים כלל. וכמו כן מצינו שעמד בנסיון העושר כאשר כבר קיבל מלָבָן את כל הרכושה, ועמד בנסיון כו שאמר (שם): עס לָבָן גרתי. וצ'רש"י (ד"ה גרתי): גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לָבָן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. ע"כ.

ועל כל זה עמד בנסיון על ידי שהיה לו הכח של מלכות קריאת שמע וקבלת עול מלכות שמים, וכמו שכתוב **התפארת שלמה** שהמלאכים ששלח לעשו היה על ידי המלואה של קבלת עול מלכות שמים. וכן מה שכתב **החתם סופר** ענינו גם כן המלואה של קריאת שמע, והוא לפי דברי הרה"ק הר"ר א"ימ"ך **מליצונם קמ"ע בצעמיה קמן** (אות 6 - 3) שכתב: שעל האדם לדמות את עלמו בשעה שקורא קריאת שמע כאילו 'אש' בוער לפניו ומוכן להפיל עלמו לשם צמסירת נפש, והכו שרמז כאן הכתוב שני פעמים תיבות 'אש' לרמז שעל ידי קבלת המלואה של קריאת שמע בצחינת 'אש' שני פעמים צבוקר וצער, בזה זכה יעקב אבינו לעמוד בכל הנסיונות שהיו לו בימי חייו. ובשליחתו לעשו אלו המלאכים רמז לו באיזה כח עמד בנסיון, והוא על ידי קבלת עול מלכות שמים פעמים צאהבה, ובה הורה לנו יעקב אבינו הדרך לכל הדורות הצאים כיצד אפשר לאדם לעמוד בכל סוגי הנסיונות, והוא על ידי שיקבל עליו עול מלכותו יתברך בשלימות.

מה שאתה רואה, ולמה לך לערוח צעירחה זו לקיים את מצות המלך.

בשחזר לבית המלכות ושאל אותו המלך אם קנה האָבָן, אמר לו שלא עלה בידו לקנותו, והשתמש עם המעות ללרכי עלמו, מיד צויה המלך להענישו עונש גדול, וגרשו אותו מצית המלכות למקום ציה ושוממה. ואמר לו המלך שאם היה מציית לו והיה חוזר לביתו עם האָבָן היה מרוממו על כל עצדי המלך, אבל עכשיו שהעטתו השונא שלו שלא לקיים את מצות המלך, יקבל את העונש על מה שלא קיים את מצות המלך.

והיה מסיים הבית **אברהם** לומר הנמשל, כי הקצ"ה שולח את הנשמה בעולם הזה לקנות אצנים עוצים ומרגליות ללורך הכתר שלו, אבל הגוף השפל והנצצה מייטץ את האדם שלא יציית לדברי המלך מלכו של עולם רח"ל, אלא ישתמש עם הזמן להשלים את לרכיו ורלונותיו הגשמיים, ומלאות תאוותו צעניני העולם והצלי הזמן, וכשחוזר הנשמה אל אציו צשמים הריחו מקבל עונש גדול ל"ע על זה.

ולעומת זה מדה עוצה מרובה, אם האדם מקיים את שליחותו בעולם הזה, ומציא יקר מזולל אצנים עוצות - והם התורה והמצוות, ומעשים עוצים שהאדם עושה בעולם הזה, אזי זוכה לשכר גדול ונפלא אשר עין לא ראתה.

והנה ידוע מספרי מוסר אשר בעולם הזה יש שני סוגי נסיונות שעוצרים על האדם, והוא א' נסיון העוני, צ' נסיון העושר. ועל האדם להיות ירא וחרד לדבר ה' הן כשהוא צמא של 'עוני', הכוונה הן הגשמיית אם חי חיי לַעַר ודחקות, והן אם אין לו דעת לעבוד את קונו כדצעי. וכן כשהוא צמא של 'עושר',

פרשת וישב שנת תשע"ח

בתוכן:

העובד מאהבה אין לו דבר המפריע אותו מעבודת בוראו

העובד מאהבה אין לו דבר המפריע אותו מעבודת בוראו

וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור (בראשית לו, כט). וברש"י ז"ל (ד"ה וישב): צמירתו לא היה שם שהגיע יומנו לילך ולשמש את אביו. דבר אחר עסוק היה צסקו וצתעניו על שלצל ילועי אביו. ע"כ. ואפשר לדקדק, דלכאורה היכן היה צאמת, ושני הדרכים שכתב רש"י אינם מתאימים יחד, כי אם שימש את אביו לא עסק צתעניו, ואם עסק צתעניו לא שימש את אביו.

והנה איתא צמדרש על הכתוב הנ"ל: מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, אהת פתחת צתשובה תחילה, חייך שצן צנך עומד ופותח צתשובה תחילה, ואיזה זה הושע שנאמר: שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת צעוויך. ע"כ. ולכאורה יש להקשות והרי כבר קדם אדם הראשון וחטא לפני הקצ"ה וגם עשה תשובה, ואם כן למה אומר שלא היה שום אדם לפני ראובן לחטוא לפניו ולחזור צתשובה.

עוד איתא צמדרש: הדודאים נתנו רית, זה ראובן שהליל את יוסף מן הבור, ועל פתחנו כל מגדים זה נר חוכה שמלותו להניח על פתח ביתו מצחוק. והמדרש אומר דרשוני.

ואפשר לצאר צהקדם דצרי הישמוח משה (פרשת תרומה, ד"ה ועו"ל קלת צאופן אהר) שכתב צמעלת האדם שלומד התורה ועוצד את ה' מתוך אהבה ושמחה, וז"ל: ועל פי זה נראה לפרש פירוש חדש צהפסוקים (תהלים קיט, קיא): 'נחלתי עדותיך לעולם', ראה לומר, צלי ציעול רגע אחת, 'כי ששון צבי המה', דאז אין שום דבר מצטל דכיון דחציב יחיב דעתיה. אצל 'נעיתי צלי לעשות חקיך', דהיינו שכופה יצרו אצל אינו חציב, אז 'לעולם' הוא צ'עקצ'. כמו שדרשו (דברים רצה, פ"ג א): שכרו צעקצ, היינו צהסוף, ראה לומר דאחר שפנה מכל העירדות צסוף הכל אז פונה להתורה, מה שאין כן כשיש לו אחי עירדה לא יוכל למהיב דעתיה, והוא פירוש נפלא ואמת צס"ד. עכ"ד. והיינו כי על ידי שהאדם עוצד את ה' מאהבה וחיצה, אפשר לו להשליים עצודתו צכל הזמנים צשורה, וממילא נעשה צצחינת 'לעולם' - עצודה תמידית, לא כן אם האדם צריך להכריח את עצמו לעשות רלוגו ית', ומקיים מצלותיו מתוך הכרח ולא מתוך חיצה, שאז יניח העצודה כשעולה אללו צקושי.

והנה צעצי חיים (פרשתיו) איתא לפרש המחלוקת צין יוסף ואחיו השצעים, כי נחלקו אם יש לעבוד את השי"ת מתוך אהבה או מתוך יראה, כי השצעים סצרו שיש לעבוד

תשובה, כי היה הראשון בעולם לעבוד את השי"ת באהבה ובשמחה, והוא פתח הדרך לקיים מצוות התשובה בתמידות מצלי שום הפסק, ולזה זכה לכל הכתוב שם במדרש.

ולפי זה אפשר לפרש גם דברי המדרש הנ"ל, שמציא ענין דחנוכה מיד אחרי כשמפליג בכח התשובה של ראובן, כי מצות נר חנוכה מלכותו להדליקו על פתח ביתו מנחוץ, להורות שלריך האדם להאיר את עיני השוק ולעבוד את ה' גם כשהוא בשוק והוא עסוק וערוד בעירדות ועיניו אחרים, כי לפי שעובד את בוראו מתוך אהבה על כן אין לו שום מפריע אותו כלל.

את ה' מתוך אהבה, אבל יוסף היה סובר כי צעיקר לריבין לעבוד את ה' מתוך יראה. ולפי זה אפשר לבאר, כי צעת שחזר ראובן לאציו והיה משמש אותו, והיה ערוד צענינים אחרים, בכל זה היה עוסק באותו שעה גם בשקו ותעניתו, כי הרי הוא היה סובר כדעת אחיו השצטים שיש לעבוד את ה' מתוך אהבה, וממילא הגם שהיה עוסק צענינים אחרים לא פנה לצו מלעבוד את בוראו, כי מתוך שעבד אותו מאהבה לא היה ערוד כלל, והיה צידו לקיים שניהם כאחת. נמצא כי שני הדרכים צדי"י מכוונים כאחת, כי גם בשעה שהיה משמש את אציו, היה עוסק בעבודת ה'. ולכן נקרא ראובן הראשונה לפתוח במצות

אצל מעמד לחיים אחר הדלקת נרות חנוכה בבית מדרשינו נר ה' דחנוכה שנת תשפ"ג

בתוכן:

יישוב גירסת השאלות שלא היה בו להדליק אפי' ליום אחד + טעם תקנת מהדרין מן המהדרין בערות חנוכה יותר משאר מצוות + גזירת היוונים בבחינת קרן שן ורגל + הג' ברכות שנתקנו בהדלקת הנרות הם עד הג' בחינות האלו + בחנוכה אפשר לתקן כל מה שפגמו בבחינות אלו + ואזכה לראות בני עוסקים בתורה ובמצוות

יישוב גירסת השאלות שלא היה בו להדליק אפי' ליום אחד

בגמרא (שבת כא:): מאי חנוכה דתנו רבנן וכו' ולא מנלחו אלא פך שמן אחד שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו 'אָלָא' להדליק יום אחד וכו'. ע"כ. הנה בגמרא מצוה שצפך היה בו כדי להדליק ליום אחד, אמנם בשאלות דר"א גאון (וישנה סוף שאלתה כו) הגירסה הוא שלא היה בו להדליק 'אפי' ליום אחד.

והקשו המפרשים דהלא דדברי הגמ' מצוה להדיח שהיה בו להדליק יום אחד, ומה גם ששאלות עלמו כתב לעיל מנייה דהוא לוגא דאשתכח דהיכלא והווי ציה שיעורא יומא חד ודליקו מנייה תמינה יומא, ואם כן מה היה הנס ציום הראשון אם ממילא היה בו שיעור להדליק ממנו ליום אחד.

ובנצי"ב (העמק שאלה שם אות כו) הביא צעם השאלות שאדם ליישב, שמתחילה

הכניסו בו כדי הדלקת יום אחד אלא שהכלי בלע מהשמן, ולפיכך נחסר ממנו ונעשה גם שדלק עד הצוקר. אלא שהקשה ע"ז הנצי"ב שאם ידע הכהן שהשמן נבלע היה לו להוסיף מתחילה יותר, ואם כן חזרה הקושיא למקומו שלא היה גם ציום הראשון.

והנה החיד"א (שו"ת יוסף אומן סימן לב) הביא מספר שו"ת פני אריה שעמד לחקור למה היה הפך מונח בחותמו של כה"ג, וכי היה שם כדי יין ושמן בחותם של כה"ג, ואף שהיה אפשר לומר שצדק אגב היה כן, ואינו קושיא אלימתא, מ"מ כיון שראה אחרים מקשים כן ע"כ לא נמנע מלצאר הענין.

ומבאר דהנה הכהן היה מקריב בכל יום מנחת חציתין ג' לוג בכל יום, לוג ומחלה בצוקר ולוג ומחלה בצערב, ואף שאמרו חז"ל (מנחות פו:): כתיב למאור ולא כתיב למנחות, מ"מ הידר הכהן גדול צע'אמו להקריב את מנחתו בשמן זית זך, והכין בכל שבע את הכדים לכל יום, והיינו כל כד ג' לוג

ב. בגמרא (שבת נג.): יום ראשון הרואה מצרך צ' ומדליק מצרך ג' מאכל ואילך מדליק מצרך צ' ורואה מצרך אחת, מאי ממעט, ממעט זמן. וימעט נס, נס כל יומי איתיה, ע"כ. ול"צ סצרת הגמרא צה"א לומר שלא צרך שעשה ניסים רק ציום ראשון וצרך שהיינו צכל יום, הרי צכל יום עוצ אין מצרכים שהיינו אלא צתחילת המועד וצתחילת המלוה.

ונראה לצאר צהקדם דצרי הרח"ק **מהארנאסמייפ"ז זי"ע** צספרו **פ"א יועין** (מאמרים להנכסה) לצאר מאמר **חכו"ל** (צ"ר פ"צ ס"ד) שגזרו היוונים על ישראל כתצו לכס על קרן השור שאין לכס חלק צאלוקי ישראל. דהנה מלינו צשור שיש צו ג' מיני מזיקים: 'קרן' שכוונתו להזיק, 'שן' שיש הנאה להזיקה, ו'רגל' שמזיק צדרך הילוכה (צ"ק 97 ג-ג). וכעין זה יש צאדם ג' צחינות אלו, דהיינו צחינת 'קרן' שיודע את צוראו ומתכוון למרוד צו, וצחינת 'שן' שיש לו חמימות לתאוות רעות ויש הנאה להזיקו, וצחינת 'רגל' שהרגל נעשה עצע. והיוונים גזרו על ישראל הגרוע מכל דהיינו קרן שיודע את צוראו ומתכוון למרוד צו, ולכן גזרו כתצו לכס על קרן השור וכו'.

ובל אלה המידות רעות הזמן גרמא לתקנס צימי החנוכה ולזה רמזו חז"ל צחלקי המלוה (שבת כא): מלוותה משתשקע החמחא היינו חמימות התאוה שמתצרת על השכל, וזהו צחינת 'שן' שיש הנאה להזיקה, ועד שתכלה 'רגל' מן השוק, מה שעושה מלד החגילות צחינת רגל, וכמו שמפרש צגמ' רגלא

כדי מנחת יום אחד וחתמו צחותמו כיון שהיה שלו. וכשנכנסו החשמונאים לציהמ"ק אחר שיאלו משס היוונים מלאו אחד מצדי השמן האלו שהיה צו ג' לוגין, אמנס למנורה היו לריכים ג' לוג ומחלה, שהרי נתנו צו חכמים שיעור של מחצית הלוג לנר שוספיק ללילי עצת הארוכין (מנחות פט), ועשו צו פתילות דקות כדי שוספיק ליום אחד, ולפי זה מיושצ גס גירסת השאלות, וכן גירסת הגמ' שאכן לא היה צו להדליק **אפי"ו** יום אחד, כיון שהיה למנחות, אלא שעשו צו פתילות דקות כדי שידלוק יום אחד. ומצורא ג"כ הטעם שהיה חתום צחותמו של כהן גדול.

טעם תקנת מהדרין מן המהדרין בגרות חנוכה יותר משאר מצוות

והחידוש צזה שאף צצמנחות לא היו לריכים כתית, מ"מ הידר הכה"ג מטעמו שהקריצ שמן זית זך, ועי"כ היה אפשר להדליק המנורה צשמן זה. ולפי"ז ציאר **האמרי אמת** הטעם שמלינו צחנוכה הענין של מהדרין מן המהדרין שלא מלינו כן צשאר מלוות, ולפי הנ"ל מצורא שיעקר הנס היה מה שהידר הכה"ג שהקריצ כתית אף צמנחות, שלולי זאת לא היו יכולים להדליק צו את המנורה, ולצרון זאת קיימו וקצלו עליהם ענין מהדרין מן המהדרין צמלוה זו.

גזירת היוונים בבחינת קרן שן ורגל

א. הנה ידוע קושיית הבית יופף (או"ח סימן עח"ה) למה קצעו חנוכה שמונה ימים ולא צצעה כיון שצפך היה צו להדליק ליום אחד.

ואף כשיחשובו כן רק פעם אחת ינלל מן החטא ולא יבא מתכוון למרוד בו.

ובזה נבוא לזכר מה שהקשו בגמרא שכוון שיעקר גזירת היוונים היתה לפגום בצחינת קרן ע"י שיכתבו על קרן השור וכו' הסבירא נותנת שיצרכו בכל יום זככת שהחיינו שהוא כנגד פגם זה. אלא שתיראו בגמ' ש"י שיחשובו שהקצ"ה מחיה אותה ומקיימו כבר ינלל מן החטא, אמנם הפגם של הרגל נעשה טבע יש בכל יום וע"כ יותר עוב לזכך בכל יום זככת שטעם ניסים לאצותינו שהוא כנגד הפגם בצחינת רגל.

בחנוכה אפשר לתקן כל מה שפגמו בבחינות אלו

ונראה להוסיף עוד על פי דברי הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע שכתב בצעמ"ץ קמז (אות טו) שהדרך לעקור טבעו הוא ע"י שיעשה היפך טבעו למשך ארבעים יום, והענין בזה איתא בא"ש"ך חק' (שמות לא, יח) שכיוון שהאדם נצרא מד' יסודות שהם אש מים רוח עפר שהם מקור החמריות והתאוות לריק מ' ימים לעקורם שהוא עשרה ימים לכל אחת, ומהאי טעמא עלה משה רבינו למרום לשהות שם מ' ימים רגופים כדי להפך החומריות לרוחניות.

והנה איתא בשו"ת ערוך (א"ח ס' תרעז ס"ג) שצריך ליתן שמן צנר שידלוק למשך חצי שעה, ומבואר בכל ספרי החסידות גודל ענין הסתכלות על הנרות שאפשר לתקן עי"ז מה שפגמו. ואם נתנה רשות ליאמר נראה שצמינו חנוכה מחמת גודל קדושתן וגודל קדושת הנרות א"ל מ' ימים לתקן הפגמים של הד'

דתרמודאי מלשון תרדימה היינו מה שנרדם ועושה בלא שכל מלך הרגילות, עכ"ל ק"ן.

הג' ברכות שנתקנו בהדלקת הנרות הם נגד הג' בחינות האלו

ונראה לומר שכנגד ג' בחינות אלו נתקנו הג' ברכות בהדלקת נר חנוכה, שזככת להדליק נר הוא נגד צחינת שן, שאמרו חז"ל (במד"ד פ"ו): עין רואה ולב חומד וכלי מעשיו גומרים. וכידוע דברי המגיד מוקאזניץ זי"ע (עבודת ישראל דרוש לחנוכה) ש"י ההסתכלות בנרות חנוכה צרא' בלבד אפשר לתקן כל אחד מה שפגם מעודו צראיית עין וגרמו לו לעורר בו תאוות רעות ולעצור עצירות. ונמצא שזככת זו הוא נגד הפגם בצחינת שן'.

וברכת שטעם ניסים לאצותינו הוא נגד הפגם בצחינת רגל', דהנה איתא בקדושת א"י (קדושת לחנוכה, קדושת ראשונה) שהארת הניסים ששינה הקצ"ה את הטבע צימים ההם מתגלה ג"כ בזמן הזה, ואפשר לרמז בזה ג"כ הכוונה לתקן הפגם של הרגל נעשה טבע ולשנות טבעו, כי הניסים צימים ההם בזמן הזה צאים לעקור מאתנו הרגילות.

וברכת שהחיינו הוא נגד הפגם בצחינת קרן', דהנה מבואר בתומר דבורה (פ"ה מי ח-ל כמוך) עלה להינלל מן החטא ע"י שיחשוב האדם צמחשצתו שהרי הקצ"ה הוא נותן לו חיותו וקיומו בכל עת ובכל שעה, ואם כן האיד יעשה עצירה בחיותו זו נגד מי שנותן לו החיות וצכח מחשבה זו ינלל מלעצור על רגונו יתצרך. וזהו הכוונה בזככת שהחיינו לתקן הפגם של קרן המתכוון למרוד בו שהקצ"ה הוא מחיה אותו ומקיימו והוא הנותן לו כח לעשות חיל

שנה כג): ואיתא דרבינו בחיי שזשעה שהאדם מקיים מצוות מלווה הרי הוא עת רצון להתפלל ומשום כך הנשים מתפללות זשעת הדלקת נרות שבת, ואף נרות חנוכה הוא בגולה לזנים ת"ח כדאיתא דרש"י שם (ד"ה זנים), וע"כ על האדם להתפלל בזמן הדלקת הנרות על זנים יראים ושלוימים בתו"ש, ולא רק על זניו אלא נר איש וזיתו, שזשעלותך את הנרות וכן ע"י ההסתכלות זנרות יכול האדם לזכות לתקן מה שפגם ולזכות ליראת שמים וכן לזנים ת"ח והזמן גרמא להתפלל אז על ענין זה.

ויעזור השי"ת שהאור הגנוז המתגלה זימי חנוכה אלו כדאיתא בזספה"ק בני יששכר, ישפיע לכל אחד שפע זרכה והללחה ויראת שמים וזנים ת"ח יראים ושלוימים, עדי זככה לישועתן ושמתקן של ישראל ולהתגלות האור הגנוז זזיאת משיח לדקינו זזמהרה זזימינו אמן.

יסודות שנמנו זזרח האדם, אלא ע"י שזסתכל זנרות זזאותו חזי שעה זכל יום שקצבו חכמים ימלא זזשמונת ימי חנוכה אלו, העולים זיחד להיות ד' שעות, הזמן גרמא זזם לתקן זו הד' יסודות של איש מים רוח עפר.

ובזה מנושז החזינת זרבית יוסף מה שהזריכו זעה כדי שזוכלו לתקן זמו, וכמו שזזזאזר זן מה שרלו הזיונים זאת העצב של הרגל זרגל, וכן לתקן מה רעות שהוא זחזינת

נים עוסקים מצוות

ע"י הנרות שהרגיל נים תלמידי חכמים

בחצרות קדש

לנו אנו מדליקין

ע לידידינו ומתפללי ביהמ"ד

מקוץ זמור

הבעל"ט

שעה 8:15

לחיים ואמירת ד"ת

זכבוד רב
זגבאים

ל לשמך הגדול

לקראת שבת לבו ונלכה

שמחים אנו להודיע

למע"כ כל הקהל הקודש שיחי' שאי"ה

בליל שב"ק

פרשת וישב - שבת הנוכה

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יערוך שלחנו

בשעה 9:00

הנהלת הקהלה

והדליקו נרות בחצרות קדש

הנרות הללו אנו מדליקין

שמחים אנו להודיע לידידינו ומתפללי ביהמ"ד

שכ"ק מרו
אדמו"ר
שליט"א

ידליק נרות חנוכה

ברוב עם בבית מדרשינו

ביום ה' פ' מקץ זאת חנוכה
הבעל"ט

בשעה 8:15

ואח"כ מסיבת לחיים ואמירת ד"ת

בכבוד רב
הגבאים

להודת להלל לשמך הגדול